

Önállóan kötöttek szerződéseket

Az idén először mérték fel önállóan a Zöldért vállalatok a lakosság zöldéggyművelés igényét. A korábbiakban 3-4 hónappal előbb kötöttek meg szerződéseiket mezőgazdasági partnereikkel. A Zöldker központ most összesítette az adatokat, amelyekből kitűnik: várhatóan jó színvonalú lesz a frissáru-ellátás az idén. A termelők általában biztosítják a kért mennyiségeket, néhány termékből azonban kevesebbre szerződtek, mint amennyire szükség lenne.

A szerződések adataiból arra lehet következtetni, hogy a Zöldért vállalatok többsége felismerte az önálló gazdálkodás lehetőségeit. Korábban például kevésbé voltak érdekeltek a veszteségek csökkentésében, gyakran feleslegesen nagy készleteket raktároztak, ami minőségromláshoz vezetett. A friss áru nemritkán megöregedve, gyengébb minőségben jutott a vevőkhöz.

Az idén széles körű piacutatással már a tényleges igény szerinti mennyiségekre kötöttek szerződést. A szerződések további jellegzetessége, hogy a vállalatok szorosabb kapcsolatokat építenek ki a termelőkkel; igye-

keznek növelni a közvetlenül a földetől, gyümölcsös-kertekből a boltokba szállított termények arányát.

A zöldéggélek közül szinte valamennyi terményre az igények szerinti mennyiségeket kötötték le a kereskedők, ám paprikából, paradicsomból és uborkából a tavalyinál valamivel kevesebbre szerződtek.

A termelési kedv fenntartására, az ellátás biztonságának megteremtésére a jelentős terményből, a burgonyából az eredetileg lekötött mennyiségeken felül 10-15 százalékkal többre kötnek a vállalatok szerződést.

Az értékelésből az is kitűnik: a szó szoros értelmében beérnek az elmúlt évek tervszerű gyümölcsfajtelepítési törekvései: az idén a korábbiaknál jóval több cseresznyét, meggyet, málnát, körtét vásárolhatnak fel a Zöldért-ek, javul e termékek az ellátás. Ugyanakkor a szerződéskötések a hazai gyümölcsstermelés hiányosságaira is felhívták a figyelmet; viszonylag kevesebb gyümölcs érik nyáron, több étkezési szilvát, ringlót, nyári almát és körtét igényelnek a Zöldért-ek, illetve a fogyasztók. (MTI)

Nyulak exportra

Keresett a külföldi piacon a magyar nyúl. A Hungarocoop Szövetkezeti Külkereskedelmi Vállalat az idén az elmúlt évi exportját másfélszeresére növeli. Megközelítően 5 millió dollár értékben adnak el élő és vágott nyulat, elsősorban Olaszországba.

A vállalat egy év óta szállít külföldre nyulat. A termelőnek előnyös értékesítési feltételeket kínál. Más vállalatok közbeiktatása nélkül közvetlenül veszi át az áfész-ektől, a mezőgazdasági termelőszövetkezetektől az állatokat. Az egyszerű forgalmazás nyomán a „kezelési” költségek is alacsonyak, így módon más vállalatokhoz képest mintegy 5 százalékkal magasabb átvételi árat fizet a Hungarocoop partnereinek.

Az előnyös értékesítési lehetőség lendítette föl a nyulartartást a többi között a lukácsházi Gyöngyösmeni Tsz-nél és a Körmeni Áfész-nél. Mindkét helyen az eddigieknél is körültekintőbben szervezik meg az idén a nyulászaradák számára a takarmányellátást, az áruátvételt.

Több szerepkörben

Módosult a településhálózat-fejlesztési megyei terv

Iskolai lecke; a településhálózat kialakulása, hosszú történelmi fejlődés eredménye. A városok és községek közötti urbanizáció, színvonalkülönbségek, a munkamegosztás következményei. A sokféle társadalmi változás szükségessé tette a településfejlesztés tervszerű szervezését. Legutóbb közel tíz évvel ezelőtt foglalkoztunk részletesen ezzel a témával, ugyanis 1973-ban hagyta jóvá a megyei tanács Csongrád megye településhálózat-fejlesztési tervét, amely az országos településhálózat-fejlesztési koncepció alapján született. Akkor így sorolták a városokat, községeket különböző kategóriákba: kiemelt felsőfokú központ Szeged, részleges felsőfokú központ Hódmezővásárhely, középfokú központok Csongrád, Szentes, Makó, részleges középfokú központ Kistelek, kiemelt alsófokú központ Csanádapalota, Mindszent, Mórahalom és voltak még az alsófokú központok, részleges alsófokú központok, egyéb települések. Természetesen ezeket a „címekeket” a területi munkamegosztásban betöltött helyzetük társadalmi, gazdasági, szervező, irányító, szolgáltató és ellátó szerepük alapján érdemelték ki. Az elmúlt évtized nagyarányú fejlődése miatt az országos koncepciót az Építészeti és Városfejlesztési Minisztérium felülvizsgáltatta, és foglalkozott ezzel a Minisztertanács is. Megállapítást nyert, hogy lényeges módosításra nincs szükség, annál inkább kiegészítésekre, pontosításokra, egyes esetekben korrekciókra.

A felmérés azt is kiderítette, hogy a megye településhálózat-fejlesztési terve jelentős koordinációs eszköz volt a területfejlesztésnek. Az azonos szerepkörű városok, községek fejlettségi szintje jobban igazodott egymáshoz, és ugyanez történt az életkörülményekben is.

Az 1980-as népszámlálás szerint Csongrád megye lélekszáma 456 ezer — az elmúlt tíz évben 2,5 százalékkal gyarapodott a lakosság. Tovább növekedett a városokban élők aránya, ami 68,5 százalék, és így még jobban mondhatjuk, hogy urbanizált Csongrád megye. Érdekes módon a lakosság gyarapodása ellenére csökkent az aktív keresők száma, s kevesebben dolgoznak a termelő ágazatokban, többen a szolgáltatásban. Az iparban foglalkoztatottak aránya Szegeden és Hódmezővásárhelyen 1974-ben, Csongrádon egy évvel később, Makón és Szentesen pedig 1976-ban volt a legmagasabb. A munkahelyek kedvezőbb területi elhelyezéseinek számlájára írható, hogy a szomszédos megyékből egyre kevesebben ingáznak ide dolgozni. Részteljesen, ágazatok szerint lehet elemezni, hogy a településhálózati fejlesztési terv miképp segítette egyes területeken a fejlődést. Szerencsére, és ez is egyik következmény, a megyén belül nem alakultak ki olyan aránytalanul erős vonzások, amelyek elnéptelenedéshez, illetve túlnépesedéshez vezettek volna. Ugyanakkor figyelemre méltó a nagyközségek „növekedése”, és számottevő ipari fejlődésük. Ezt azért is kell említeni, mert módosították a korábbi területi vonzásoköröket, természetesen azáltal, hogy bővítették a foglalkoztatási lehetőségeket.

Az ÉVM vizsgálatainak tapasztalata alapján a közelmúltban fogadta el a megyei tanács a településhálózat-fejlesztési terv módosítását. A településhálózat szerkezetét a hierarchikus településrendszer alapján fejlesztik tovább. Szeged továbbra is kiemelt felsőfokú központ. Hódmezővásárhely felsőfokú társközpont, besorolást kapott, a megszüntetett „részleges felsőfokú

központ” helyett. Ezt a „címet” fejlettsége indokolja. Kistelek Szeged középfokú társközpontja lett, az eredetileg részleges középfokú központ helyett. Mindszent, Mórahalom, Csanádapalota az új településhálózati szerepkörben alsófokú központ, és megszüntették a kiemelt alsófokú központ funkcióját. A módosított koncepció másik lényeges vonása az az igény, hogy az alsófokú körzetek kiegyensúlyozottabb ellátása érdekében kiemelt fejlesztésben részesüljenek. Ásotthalom, Baks, Deszk, Domaszék, Mokslele, Zákányszék a módosítás szerint alsófokú település, ugyanígy Rúza is, nagyszámú lakossága miatt. Új a szerepköre Derekegyháznak, Nagylaknak, Pusztamérgesnek, Tömörkénynek, alsófokú települések lettek a részleges alsófokú központ helyett. Továbbra is középfokú központ Csongrád, Makó és Szentes.

Az új besorolás szerint még tervszerűbb és kiegyensúlyozottabb lesz az egyes települések fejlődése. Remélni lehet azt, hogy a nagyobb vonzókörzetű alsófokú központok a lakosságuk urbanizáltabb életkörülményeket biztosítanak, és csökkentik a városba való beáramlást. Ezért is megkülönböztetett a településfejlesztési koncepció figyelmé Mórahalomra, Üllésre, Mindszentre, Csanádapalotára. Másik nagyon fontos társadalmi feladat, hogy a községekben, tanús településeken tovább javuljanak az életkörülmények és az alapfokú ellátást biztosítsák. Új vonás még, hogy a vonzókörzetek és körzetek, illetve az egvtőlő települések fejlesztése összehangoltabb, mint korábban, mindez természetesen azt eredményezheti, hogy a helybeliek közérzete jobb lesz. és még inkább kötődnek városukhoz, falujukhoz.

H. M.

Szívbeteg a tüdőkörházban

Új kardiológiai központ Deszken

Ha azt halljuk, tudószenátórium — valljuk be őszintén — még ma is megmagyarázhatatlan borzongás fut végig rajtunk. Egy gyógyíthatatlan, pusztító népbetegségre, fertőzésveszélyre gondolunk még a huszadik század legvégén is. Jóllehet, már száz éve annak, hogy Robert Koch felfedezte a tbc kórokozóját, majd az ő munkája nyomán három évtizeddel később kidolgozták a védőoltást a BCG-t, s 1944-ben az első leghatásosabb gyógyszer, a streptomocint.

Mindezeket a tényeket jól ismerjük. A több emberöltőn átöröklött rettegést azonban nehezen „irtja ki” agyunkból az elmúlt évtizedek óriási eredménye, a tény: a tbc ma csaknem száz százalékban gyógyítható.

E százalékban kifejezett orvostudományi sikernek látszólag ellentmond, hogy az egykori kastélyépületekből kialakított tudószenátóriumokat és kórházakat ma is állandóan bővítik és korszerűsítik. A látszólagos ellentmondás oka pusztán az, hogy a tüdőbetegek csoportjába a tbc-n kívül számos egyéb megbetegedés is tartozik. Az idült hörghurut, a górcsős légzés, a tüdőasztma és a tüdőrák, valamint a különböző tüdőelváltozások is ezekben az intézményekben gyógyíthatók. Az a hálózat, amely eddig a tuberkulózis ellátásával foglalkozott, átvette mindazoknak a kezelését is, akik más tüdőmegbetegedésben szenvednek.

Alig tíz kilométerre Szegedtől közvetlenül az országot mellett régi kastély hatalmas parkkal, uradalmi épületekkel. A deszki tüdőgyógyintézet birodalma közel hét hektár terület. Az öreg, szürke épület szomszédságában napjaink építészeti stílusának reprezentánsa, a négyemeletes új kórház. Csongrád megye tüdőbetegellátásának 33,5 millió forintos beruházzal épült centruma. Az intézmény kibővült gyógyító tevékenysége korszerűbb felszereléseket, más jellegű ellátási módszereket igényel. A deszki kórház a tavaly átadott létesítménnyel gazdagodva biztosítani tudja a tbc-n kívüli tüdőbetegek gyógyítását. Ezen túlmenően a szívpanaszok-

Somogyi Károlyné felvétele
Vizsgálat a légzésfunkciós laboratóriumban

ban szenvedők bizonyos csoportjának kezelését is. Az új épületben 50 ágyas kardiológiai rehabilitációs osztályt is létesítettek, ahol az operált, illetve a szívinfarktuson átesett betegek szakszerű utókezelését látják el.

Két dolog tette szükségessé és indokoltá a legmodernebb orvosi műszerekkel felszerelt osztály létrehozását. Mindenekelőtt az, hogy a Szegedi I. számú Sebészeti Klinika szív-műtési bázisához feltétlenül szükséges volt csatlolni legalább egy utógondozó osztályt. Másik ok, hogy a szív, érrendszeri betegségek és a légzési elváltozások bizonyos területen találkoznak, ezért együttes vizsgálatuk és kezelésük célszerűbb, eredményesebb.

A vizsgálatok egyik fontos helyszíne a légzésfunkciós laboratórium, melyet nem kevesebb, mint 5 és fél millió forint értékű nyugatnémet gépekkel szerelték fel. A kórházban mindazok a korszerű orvosi műszerek és lehetőségek megtalálhatók, melyek elengedhetetlenül szükségesek a kardiológiai és tüdőbetegek rehabilitációjához. A kitünően felszerelt laboratórium a betegek kiszolgálásán kívül alkalmas sportoló vizsgálatára, teljesítményeik pontos mérésére is.

A létszámában gyarapodott és összetételében is megváltozott orvosgárda munkáját és a betegek gyógyulását segíti majd az épülő tornaterem, futó- és edzőpálya, ahol speciálisan szív- és tüdőbetegek számára összeállított gyakorlatokat végezhetnek a beutaltak.

Így valósul meg Deszken a mellkasban egymás mellett levő két legfontosabb szerv, a szív és a tüdő elváltozásainak egy helyen és egy időben történő gyógyítása. Deszk nem szanatórium már, hanem kórház, ahová beutaltatják a tüdőbetegségben és bizonyos szívbetegségben szenvedők egyaránt.

Kalocsai Katalin

Csapdában az angolnak

A Balaton idei második „csapolásával” egyidejűleg megkezdődött az angolnázás. A Sió zsilipjénél üzembe helyezett két csapdában száznál akadnak fel a másukat tartó, s a tóból menekülni igyekvő kigyóhalak. A fogásnak különösen kedvez a borongós idő, ilyenkor tömegével vonulnak az angolnak. Reggelente a két csapdából tíz mázsa angolnát emelnek

Felújított autógumik hét új üzemből

A közelmúltban adták át a hetedik hazai autógumi-újrafutató üzemét, s ezzel befejeződött egy kétéves fejlesztési program, amelynek célja a lefutott, s eddig többnyire kidobott gumiabroncsok felújításának itthoni megszervezése volt.

Külföldön már évekkel ezelőtt elterjedt az újrafutózás, ami gazdaságos vállalkozás a kivitelezőknek és a felhasználóknak egyaránt. Ily módon megkértszereződik a gumik élettartama, s a járműtulajdonosoknak is legalább negyven százalékkal olcsóbb felújított gumiabroncsokat vásárolni, mint újat. Hosszú időn át a leselejtezett gumikat egyszerűen a szemétként dobták nálunk is. Pár éve megszervezték a gumik egy részének bérmun-

kában való újrafutózását, ez azonban meglehetősen drága, hiszen a külföldre szállítás és a hazaszállítás egyaránt növeli az amúgy is magas ráfordítást.

A Chemokomplex Külkereskedelmi Vállalat két évvel ezelőtt kezdte meg a komplett üzemek behozatalát Olaszországból. Az új kisüzemek többsége a TSZ-KER szervezetében működik. A program utolsó üzemét a Bábolnai Mezőgazdasági Kombinát nagyigmándi telepén szeltek fel.

A lefutott abroncsokat a TSZ-KER átvételei, kereskedelmi hálózata gyűjti össze. A tehergépkocsik, más haszongépjárművek elhasználódott gumijait a vállalatok közvetlenül juttatják el az újrafutató üzemekbe.

A felépült hét kisüzem különböző kapacitású; van, amelyikben csak személygépkocsi-, van, amelyikben tehergépkocsi- és traktorabroncsok felújítását is vállalják. Összességében az éves hazai új gumiabroncsigénynek öt százalékát ezentül ezek az üzemek elégítik ki. Sok ezer gumit még mindig a szeméttelpekre kerül majd, de a saját felújítóhálózat tervbe vett további bővítésével fokozatosan csökken az ilyen abroncsok teljes elhasználódása, (MTI)

Közös vállalat

A másfél éves működés tapasztalatai alapján újabb megbízatásnak is eleget tesz a tizenegy vállalat által alapított Cukoripari Szolgáltató Közös Vállalat. Az újszerű szervezeti forma tapasztalatai általában kedvezőek; a tagvállalatok teendőik egy részét a közös vállalatra bízva jutalek ellenében. A cukoripari gazdálkodásnak főleg azokat a területeit, ahol az üzemek egy harmadik partnerrel, például a kereskedelemmel vagy az anyagokat, alkatrészeket biztosító iparral találkoznak.

A szolgáltató vállalat az idén a cukoripar munkájához szükséges importanyagok és alkatrészek beszerzésére is vállalkozik, amire a cukoripari üzemek hatalmazták föl. 1982-ben mintegy 8—9 millió forint értékű fűlszerelést és anyagot rendelnek a külföldi szállítóktól a magyar külkereskedelmi vállalatok közreműködésével.

A cukoripar az idén 126 ezer hektár területre kötött szerződést a mezőgazdasági partnerekkel. Mintegy öt-millió dollár értékű import vetőmagot biztosítanak számukra. A növényi szaporítóanyagot szintén a közös vállalat közreműködésével szerzik be a gyárak. Központiilag intézik az anyagbeszerzést; a répfeldolgozáshoz szükséges, évente mintegy 270 ezer tonna mészkövet, továbbá a fűtőolajat, a szén-